

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕТЕ ОД НАСИЈА

ПУ„ПОЛТАРАЦ“ ОУАЦИ

Оуаци, септембар 2022.

стране политике или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу утврђивање нормалног психосоцијалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злоупотреба је понашање којим се дете сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развијено дорастало или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених,

економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је впробање, превожње, предавање, скривање или примане лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примане новца или користи да би се добио пристајанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу утврђивање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање политике, друге особе која је презела бригу о детету, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-

васпитног рада неопходних детету и ученику; нераговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране политике; пропуште у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средстава или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ У ПРОГРАМУ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА

Основни принципи на којима је заснован овај програм су:

-право на живот, опстанак и развој

-најбољи интерес детета

-недискриминација

-учешће деце.

Свако дете има неотуђиво **право на живот**, а држава има обавезу да обезбеди његов **опстанак и развој**.

Програмом заштите деце од насиља неопходно је обезбедити заштити **најбољег интереса детета** у свим ситуацијама.

Интерес детета је примаран у односу на интерес свих одраслих који учествују у животу и раду установе.

У процесу заштите детета **неопходно је обезбедити поверљивост података и заштити права на приватност**.

Програм заштите од насиља односи се на **сви децу** у установама, без обзира на пол, узраст, породични статус, етничко порекло и било које друге социјалне или индивидуалне карактеристике детета (боју коже, језик, вероисповест, националност, способности и специфичности детета)

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Време реализације	Активност	Начин реализације	Носиоци
септембар	Упознавање са Програмом заштите од насиља и дискриминације	Упознавање запослених са Програмом заштите од насиља и јасно дефинисаним процедурама и поступцима за заштиту од насиља и начина реаговања у ситуацијама насиља, информисање о правима, обавезама и одговорностима у области заштите од насиља и насиља и дискриминације	Тим за заштиту од насиља, директор, стручни сарадник
Август, септембар	Упознавање родитеља са Кућним редом предшколске Установе и протоколима за ситуације са повећаним ризиком за здравље и безбедност деце	Упознавање свих родитеља са обавезом придржавања Кућног реда и важним протоколима -Истицање на видно место Кућног реда	Васпитачи, медицинске сестре- васпитачи,
Септембар	-Информисање деце и родитеља о Тиму за заштиту од насиља и дискриминације	-Истицање имена чланова Тима на огласној табли, као и упознавање са његовим активностима и упућивање у могућности тражења подршке од Тима	-Тим за заштиту деце од насиља, директор, васпитачи, стручни сарадник

У израду ИОП а се, уколико постоји потреба, укључује се представник Тима за заштиту ради планирања активности у оквиру ИОП а, а у вези са заштитом од насиља. **Васпитач и стручни сарадник** је дужан да обезбеди заштиту детета од произвољног или незаконитог мешања у његову приватност, породицу, дом или преписку, као и заштиту од незаконитих напада на његову част и углед.

Запослени не сме својим понашањем да изазове или допринесе насиљу, зlostавању и занемаривању (на пример: непоштовање личности и права детета, недоследност у поступању и др.).

Родитељ је дужан да, у најбољем интересу детета сарађује са установом; учествује у превентивним мерама и активностима; укажава и поштује личност свог детета, друге деце запослених других родитеља и трећих лица.

Родитељ не сме својим понашањем у установи да изазове или допринесе појави насиља, зlostавања и занемаривања према детету, запосленом, другом родитељу и трећим лицима, а када то учини директор је дужан да одмах о томе обавести јавног тужоца и полицију, а након тога електронским путем надлежну школску управу.

ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА

У табели су приказани нивои дејствања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесници и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

ПРВИ НИВО

На првом нивоу, по правилу, активности предузима **самостално васпитање**, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом и индивидуално.

Извештајно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и зlostавања од стране групе према појединцу или ако исто дете трпи понављано насиље и зlostавања за ситуације првог нивоа, установа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и зlostупотреба	Насиље зlostупотребом информациононих технологија
улавање, чврта, гурање, штитање, пребање, гађање, чупање, ујелање, саплитање, шутирање, прљање,	исмејавање, омаловажавање, отоварање, вређање, рутање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање,	добацивање, пољасевање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности,	добацивање, псовање, лапсивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација..	Узнемиравајуће понашање, узнемиравајућих садржаја, ММС-ом, СМС-ом, порука

Р.	Установа	Начин реализације	Време	Носиоци реализације
----	----------	-------------------	-------	---------------------

Циљ сарадње : стручна помоћ и сарадња у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

СПОЉАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Информације о насиљу, злостављању и занемаривању прикупља, по правили, психолог, педагог, односно друго задужено лице у установаи – васпитач или члан тима за заштиту, непосредно по сазнању или сумњи на насиље, злостављање и занемаривање. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације.

Прикупљање информација

Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом директор је дужан да одмах обавести јавног тужиоца и полицију. организована активност установе. трпи насиље од стране родитеља или трећег лица у установаи или за време Установа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да запослени

Заштита запослених

Када дете предшколског узраста испољава агресивно понашање које је део развојне фазе или последица сметње у развоју детета васпитач у сарадњи са Тимом за заштиту планира мере подршке уз обавезно укључивање родитеља. Тим за заштиту проценује да ли је потребно укључивање других институција за подршку детету и породици (центра за социјални рад, здравствене службе и др.). Када родитељ чини насиље или злостављање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета Тим за заштиту обавезно укључује напредни центар за социјални рад.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
туца, лављење, бацање, проузроковање опекотина, укривљавање хране и сна, излагање ниским температурама, напади оруђем...	Застрашивање, уцењивање, рекетирање, организирање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, деструктивне групе, занемаривање...	претње, изолација, одбацивање, матр етирање групе нал појединцем/ групом, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других.	завођење од стране одаслих, злоупотреба положаја, навођење, изнудивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, лечија порнографија...

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и деца у предшколској установи .

Деји вртић је дефинисао улоге и одговорности запослених и деце у вртићу :

(ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди)

ВАСПИТАЧ И МЕДИЦИНСКА СЕСТРА

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;

- учествује у процесу заштите деце;

- разговара са учесницима насиља;

- информисе родитеље и сарађује са њима;

- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;

- прати ефекте предузетих мера;

- евидентира случај и води документацију о насиљу међу децом;

- по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ ДИРЕКТОР, ПЕДАГОГ

- уочава случајеве насилног понашања;

- покреће процес заштите децета, реагује одмах;

7.	Локајински секретаријат за образовање и културу	-пројекти, едукације -материјално-техничка помоћ	-по позиву на сарадњу	Директор, стручни сарадник, представници Тима
8.	Медији: Центар Оуаци Информативни -Наше новине -Канал 25	-извештавање о превентивним активностима -учествовање у програмским садржајима медија -демант	-по потреби	Представник Тима
9.	Црвени крст	-обуке -акције помоћи	-по позиву на сарадњу	Сви запослени и деца
10.	Институције културе Народног библиотеком (одељење за децу) -позориште -представници школе	-посете -радионице -дружења	Континуирано	Директор, стручни сарадник, чланови Тима, васпитачи, деца
11.	-Еколошким покретом Оуака	-заједничке акције -едукације	-по позиву на сарадњу	-Сви запослени и деца
12.	-Спортички савез -Спортичка друштва -Спортички клубови	-Организовање и спровођење спортичких такмичења и манифестација	-по потреби	Директор, стручни сарадник, представници Тима

1. ПРОВЕРАВАЊЕ СУМЊЕ ИЛИ ОТКРИВАЊЕ НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

ЗАНЕМАРИВАЊА обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

РЕДОСЛЕД ПОСТУПАЊА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

да ли је потребно укључивање других институција за подршку детету и породици (центра за социјални рад, здравствене службе и др.).

Када родитељ чини насиље или злостављање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета Тим за заштиту обавезно укључује надлежни центар за социјални рад.

Информације о насиљу, злостављању и занемаривању прикупља, по правили, психолог, педагог, односно друго задужено лице у установа –васпитач или члан тима за заштиту, непосредно по сазнању или сумњи на насиље, злостављање и занемаривање. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације. Изјава од деце предшколског узраста се

Ако постоји сумња или сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању у породици, директор без одлагања обавештава полицију или јавног тужиоца, који предузимају даље мере у складу са законом.

Уколико се ради о догађају који захтева предузимање неопходних интервенционих мера и активности, директор обавештава родитеља и центар за социјални рад, који даље координира активностима са свим учесницима у процесу заштите детета и ученика. Ако постоји сумња да насилни догађај може да има елементе кривичног дела или прекршаја, директор обавештава родитеља и подноси кривичну пријаву надлежном јавном тужилашству, односно захтев за прекршајног поступка надлежном прекршајном суду.

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету у установаи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету мере за заштиту и подршку (план заштите) на основу Правилника о протоколу.

Када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом, свом детету, детету или трећем лицу директор је дужан да одмах обавести полицију или јавног тужиоца.

Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања **треће одрасло лице** према детету, директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад и поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилашству, односно захтев за прекршајног поступка надлежном прекршајном суду.

Када се насиље и злостављање дешава у установаи између одраслих лица (запослени – запослени; запослени – родитељ; запослени, родитељ – треће лице), директор предузима мере, у складу са законом.

Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рада и других активности установе предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивoa насиља, злостављања и занемаривања у роковима и на начин утврђен законом. Установа обавештава друге институције у зависности од процененог нивoa насиља.

У поступку заштите детета и ученика од насиља, злостављања и занемаривања установа је дужна да: поступак води ефикасно и економично; обезбеди заштиту и поверљивост података до којих дође пре и у току поступка; да дете не изаже поновном и непотребном давању изјава.

5.) МЕРЕ И АКТИВНОСТИ предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сву децу – учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања).

План заштите зависи од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика детета, потреба за подршком и уз учешће детета и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања – појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са васпитном групом, укључивање савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у широку друштвену заједницу. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће детета и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама детета, прилагоди и образовни рад, предложиће тим за пружање доплатне подршке учесницима припрему индивидуалног образовног плана. План заштите сачињава тим за заштиту заједно са васпитачем, психологом, педагогом, секретаром директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. За децу који се образује у складу са чланом 76. став 6, тач. 1) и 2) Закона о основама система образовања и васпитања у израду плана заштите се укључује Тим за инклузивно образовање. У припрему плана заштите и реализацију, када год је могуће, установа ће укључити представнике односно групе и децу – учеснике у насиљу и злостављању. План заштите садржи и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања. План заштите треба да садржи и евалуацију плана.

За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Процена нивоа насиља у року од 24 сата утврђује се на састанку тима за заштиту. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту процени да тиме може да буде утржеан најбољи интерес детета, о чему обавештава полицију или надлежни јавни тужилац и надлежни центар за социјални рад. Уколико је **комуникација са медијима** неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остављају прејеседник органа управљања. О комуникацији са медијима поводом конкретних ситуација насилног и ризичног понашања када се од установе тражи изјава, установа је дужна да олама обавести надлежну школску управу и службу надлежну за односе са јавношћу Министарства.

6.) ПРАВЕЊЕ ЕФЕКТА ПРЕДУЗЕТИХ МЕРА васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даље планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета које је трпело и које је

Потребно је пратити:

-понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...)
-понашање детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападом, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
-како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
-шта се дешава у васпитној групи, (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
-колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
-како функционисае Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
-колико су друге институције (сполна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања

Уколико се види да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, предузимају се следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених и дежурних васпитача и медицинских сестра
- укључити у рад родитеље
- наставити са индивидуалним радом - психолог
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

Све субјекте укључене у решавање проблема треба обавезати на дискрецију и заштиту права деце.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите реализоваће тим за заштиту деце у односу на:

- (1) учесталост инцидентних ситуација и број пријава;
- (2) заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања;
- (3) број повреда;
- (4) учесталост и број дисциплинских поступака против запослених;
- (4а) број и ефекте оперативних планова заштите;
- (5) остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даље усавршавања;
- (6) број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака;
- (7) степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад установе;
- (8) друге параметре

Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља,

злостављања и занемаривања

Задаци чланова Тима :

		активностима			
У	програме године	предавања, изград едукативних чланака у установи на тему: Деца права, заштита и безбедност деце; У познавање са појмовима стереотипи, предрасуде , дискриминација	Анализа примене Програма за заштиту деце	Чланови Програма	Чланови Програма
Јануар				анализа реализације планираних активности на основу евиденције Тима за заштиту деце и документације васпитања	Чланови Програма
током програме године	Реализација едукативних родитељских састака за све групе	Избор, припрема и реализација родитељских састака са темама из области заштите деце од дискриминације, насиља, злостављања и застепања	Чланови Програма	анализа реализације планираних активности на основу евиденције Тима за заштиту деце и документације васпитања	Чланови Програма
Јун	Анализа примене Програма за заштиту деце -Анализа рада Програма и предлози за унапређење рада	Чланови Програма	Чланови Програма	анализа реализације планираних активности на основу евиденције Тима за заштиту деце и документације васпитања	Чланови Програма

Овај програм донет је на основу ПРАВИЛНИКА о протоколу поступања у установи у договору на насиље, злостављање и заиставање "Службени гласник РС", бр. 46 од 26. јуна 2019, 104 од 31. јула 2020., на састанку Програма за заштиту деце од насиља одржаног дана 09.09.2022. године .

Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља,
злостављања и заиставања;